

Mvendeni Primary School, Kenya

TEXT: LENA GYLFE FOTO: BO GRANQVIST OCH HANS FRIDÉN

Sedan några år är Brandskyddslaget medfinansierare till en skola i Kenya. På kort tid har skolan byggts ut och moderniserats. Företagets engagemang är långsiktigt, och i början av 2014 står ytterligare ett skolhus med datorrum färdigt.

Bo Granqvist är styrelseordförande i Brandskyddslaget. Under ett möte med företaget 2009 berättade han om sitt privata åtagande i Mvendeni Primary School, i Kenya. Hans skildring väckte intresse hos Brandskyddslaget som då beslöt att bli medfinansierare till skolan.

– Vi har haft många engagemang genom åren och lagt pengar på olika saker, men här kände vi att vi ville vara med ett längre tag. Att bidra till utvecklingen av skolan är för oss att ta ansvar, nu när vi kan, säger Martin Olander, vd på Brandskyddslaget.

Mvendeni Primary School ligger tre mil söder om Mombasa och rymmer förskola och klasser från årskurs 1-8. Undervisningen sker enligt muslimska och kristna värderingar. Sedan Brandskyddslaget blev sponsor har skolan vuxit från cirka 800 till 1 113 elever, med en jämn fördelning av pojkar och flickor.

Bo besöker skolan två gånger om året för möten med bland annat skolledningen och föräldrastyrelsen.

I tre omgångar har Brandskyddslaget finansierat renovering av befintliga skolhus, uppfört nya, bidragit till vattenförsörjning och byggt två skolhus med datorrum samt möjliggjort dragnings av el. Tack vare att Bo förhandlar på plats går de flesta uppdragen till lokala entreprenörer så att pengarna får så stor utväxling som möjligt.

Enligt Bo är kvaliteten på de nya husen, som byggs i betong, betydligt högre än andra skolors i regionen.

– Och våra hus är de enda på skolan med två utrymningsvägar, säger Martin med ett leende.

I området, ett av Kenyas fattigaste, är skolan ensam om att ha belysning och datorer. Bo beskriver utvecklingen:

– På morgonen går eleverna från enkla hyddor med stampade jordgolv till skoldagar med modern datateknik och internet.

Stegvis utbyggnad

I oktober 2013 beslöt Brandskyddslaget att finansiera ytterligare ett skolhus med datorrum inklusive säkerhetsförråd och ett komplett datorpaket (datorer, projektorer, server, router, kopiator, skanner, skrivare, kablage och internet) samt ett hygienhus med dusch och toalett. Bygget beräknas vara klart i början på 2014.

– Än så länge är Bosse länken mellan oss och skolan, men snart ser vi fram mot att få kontakt med lärare och elever via nätet. Och även löpande kunna ta emot rapporter den vägen, säger Martin Olander.

Skolgården med tillfällig mötesplats

Allt byggande sker i små etapper för att behålla balansen i skolans organisation. Samtidigt finns det ett fortsatt akut behov av flera skolhus. Det råder ett starkt tryck från föräldrar som vill sätta sina barn i skolan, inte minst för de duktiga lärarna och de goda studieresultatens skull, något som lockar till studiebesök från andra skolor i landet. Vid centralproven för årskurs 8 har skolans resultat de senaste fem åren legat på första plats i sin region. År 2012 blev en flicka från skolan nummer två i hela landet

och belönades med ett stort stipendium från Kenya Commercial Bank.

– I höstas startades en klass med 43 elever för en fyraårig utbildning i Secondary School. Än så länge kan eleverna bara gå ett år här på skolan, sedan måste de byta till en annan på grund av bristen på lokaler. Men om vi klarar finansieringen kommer bygget att fortsätta. Det finns gott om mark, intygar Bo.

Socialt engagemang

Första gången Bo Granqvist kom till Mvendeni Primary School var 2002. Under en konferensresa många år tidigare hade han blivit bekant med en kenyansk familj vars barn gick i skolan. Den var då i miserabelt skick. Skolrummen saknade dörrar och fönster, de var helt öppna med stora gluggar i väggarna och inget av dem hade helt tak. Skolbänkarna räckte bara till ett fåtal, de flesta eleverna satt på golvet.

– Trots alla besvärligheter jag såg möttes jag av otroligt glada, aktiva barn och ungdomar, duktiga i engelska, säger Bo.

Tagen av den varma stämningen började han att undervisa som extralärare ett par dagar. Ämnena rörde sig kring entreprenörskap, jämställdhet, politik och klimat.

– Med det gensvar jag fick av lärare och elever kände jag att här fanns en uppgift att bygga vidare på. I dag är skolan en centralpunkt i regionen.

Det sociala engagemanget har genomsyrat Bos aktivitet under alla år och många av förbättringarna har han finansierat själv. Han är nog med att följa upp att allt fungerar, vilket bland annat gällde inkopplingen av el till skolan.

År 2010 var allt monterat och nu återstod endast nätanslutning. Inkopplingskostnad betalades. Men när Bo besökte Mvendeni i mars 2011 fanns det ännu ingen el i skolan. Han fick löfte av det statliga elbolaget att detta skulle åtgärdas inom kort. I oktober hade, trots påtryckningar från Bo, inget hänt.

– Jag krävde då att få ett möte med chefen för bolaget. Han kom till skolan, vägrade kliva ur sin bil utan nöjde sig med att veva

ner rutan. Utanför stod rektorn, vår entreprenör och jag och försökte föra en diskussion med honom. Vi fick bara en massa nonsenssvar. ”Men”, sa han plötsligt, ”jag har några kontakter som skulle kunna ordna inkopplingen inom en månad – mot en liten avgift”.

Lektion pågår

Bo bestämde sig för att betala ”extraavgiften”. Efter fem månader var elen ändå inte inkopplad. Vid den tiden skulle en konferens hållas i Mombasa kring utvecklingen av affärer mellan Sverige och Kenya, dit Bo var inbjuden som talare. Stadens borgmästare var värd för sammankomsten och med honom bad Bo att få ett möte angående problemet med elanslutningen.

– Innan vi ens hade träffats var elen inkopplad till skolan!

Under konferensen återgav Bo hela förloppet, vilket var besvärande för borgmästaren, väl medveten om att sådana här processer skrämmar andra investerare.

I övrigt anser Bo att mycket är enklare i Kenya. Han jämför landets bygglovshandling med Sverige, där en omfattande lunta måste in till kommunen.

– När vi ska bygga ett skolhus på Mvendeni stegar rektorn, byggentreprenören och jag upp ett område med fyra hörn. Vi gör inga märken på marken eller sätter upp några pinnar. När vandringen är gjord och vi är tillbaka på start är all formell bygglovshandling gjord. Så skedde senast i oktober, Brandskyddslagets finansiering var klar och påföljande vecka inleddes bygget.

Välkomna besök

Ildiko Wass, administrativ chef på Brand-skyddslaget, besökte Mvendeni Primary School sommaren 2010 i samband med en semesterresa.

– Det var som att ta ett steg tillbaka i historien när jag såg betongväggarna. Ändå uttryckte elever och personal en otrolig glädje och stolthet över sin utbyggda skola. Jag fick verkligen känslan av att Brand-skyddslaget bidragit till något gott, säger Ildiko.

Hon tycker det var bra att med egna ögon se att pengarna når fram och inte försvinner till administration inom någon organisation.

– Jag är glad att vi engagerar oss i det här projektet. Bosse har visioner för skolan och han bollar gärna sina tankar med oss.

Bo Granqvist välkomnar fler ur Brand-skyddslaget att hälsa på i skolan och kanske vara lärare för en dag.

– Eleverna uppskattar att man pratar om vad som helst. Fast jag tvivlar på att sprinkler väcker särskilt stor geist hos dem, säger han, med glimten i ögat.

Framtida entreprenörskap

I november hade årskurs 8 sina examensprov. För att eleverna skulle kunna studera så mycket som möjligt under en och en halv månad uppläts ett rum för övernattnings på skolan.

– Klockan fyra på morgonen klev eleverna upp och pluggade intensivt med avbrott för frukost, lunch och middag. Måltiderna lagades av föräldrar över öppen eld mitt på skolgården, förklarar Bo, som inför examensperioden körde dit cirka 1 500 kg ris, matolja, bönor, majs, socker och salt eftersom de flesta föräldrar inte har råd att betala för maten i skolan.

Många av eleverna vill bli piloter, läkare, sjuksköterskor eller lärare. Problemet är att det finns få jobb inom dessa yrken. Bo berättar om ett tillfälle när en pojke sa att han skulle bli jordbrukare och blev utskrattad av klassen.

– Min ambition är att de ska förstå att man kan leva bra på att producera mat genom egen verksamhet. I dag kommer det mesta

som säljs i landets affärer från Indien och Kina. De varorna skulle kunna framställas i Kenya, och därför talar jag gärna om entreprenörskap.

Bo menar att den största utmaningen är att utveckla skolan så att de som lämnar den klarar sig bättre än sina föräldrar och invånarna i andra regioner. Kenya har en ung befolkning och varje år går stora grupper ut från skolan till arbetslöshet eller lågt betalda jobb. Bos önskan är en industriell tillväxt i närsamhället med produktion av exempelvis kläder:

– Ser jag en öppning kommer jag att arbeta för detta.

Datorleverans våren 2013

Bistånd med direktkontakt

Främst koncentrerar sig Bo Granqvist på Mvendeni Primary School, men under senaste Kenyaresan besökte han även landets näst största fängelse, Shimo Latewa Prison. Han hade fått en förfrågan av en tysk man, som driver olika lokala projekt för utsatta barn, om att engagera sig i dess skola. Fängelset har omkring 3 000 intagna män och 300 kvinnor. Många av kvinnorna är ensamstående mödrar. Barnen, vissa födda i fängelset, lever instänga bakom murarna där en förskola drivs av en lokal frivilligorganisation.

Bo kunde snabbt konstatera att förhållandena är extremt primitiva. Cirka 30 mammor och lika många barn sover i samma rum, utan någon toalett. Golven är dammiga och smutsiga, direkt olämpliga för barn att krypa på, så Bo passade på att beställa ett nytt golv till förskolan.

– Nu tänker jag ordna dusch och toalett och även skapa en lekpark med gungor och annat så att barnen kan ha ett aktivt liv utomhus. Naturligtvis är jag tacksam om flera skulle vilja engagera sig i fängelseskolan.

Brandskyddslaget utesluter inte att stödja även detta projekt, men frågan är ny och har inte hunnit bearbetas i styrelsen.

– Om vi nu har kommit en bit på skolan kan vi kanske tänka oss att ändra inriktning. Vi fortsätter att hjälpa till där det behövs som mest. Den här typen av biståndsarbete känns bra för oss, vi har en direktkontakt med mottagarna, snabb återkoppling och koll på vart pengarna tar vägen. Vi vill uppmana andra att prova på för man får så mycket tillbaka också. Ta gärna kontakt med oss eller Bosse, avslutar Martin Olander.

Bo Granqvist och Martin Olander

Kontaktuppgifter

bo.granqvist@bogab.se

martin.olander@brandskyddslaget.se

FAKTA

Sponsorer till Mvendeni Primary School i Kenya är:

Brandskyddslaget AB, Faveo AB/AS, Innovativ Web AG, Bertil Andersson Teknik AB, Engcon AB, Lions, MTO Säkerhet AB och Bo Granqvist AB.

Skolan har 22 lärare och rektor är sedan 2006 Mr. Juma S. Mghanga.

Varje lärare har i genomsnitt 51 elever.

Staten betalar för 17 lärare. Övriga får sin ersättning genom skolavgifterna.

Skolans 1 113 elever är indelade i 21 klasser, genomsnitt 53 elever per klass. Med endast 14 klassrum får oftast två klasser samsas i samma rum, vilket blir cirka 80 elever per rum.